UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 108. Quale motivum habeat attritio, & quomodo illud attingere debeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

Visual Library

Amor prædominans potest esse talis, vel secundùm quid, vel absolutè: tum est prædominans secundùm quid, si superet alium amorem aliquem sed non omnem, v. g. si amor Dei superet quidem amorem divitiarum, sed non superet amorem honorum, quia aliquis potiùs vellet offendere Deum, quàm perdere honorem. In tali homine est amor Dei prædominans secundùm quid, nempe supra amorem divitiarum, sed è contrà amor honoris est prædominans supra amorem Dei. Tum est amor Dei absolutè prædominans, si superet omnes alios amores cordis, quia nempe potiùs vellet perdere divitias, honores, voluptates & creaturas omnes, quàm Deum. §. Certum est amorem secundùm quid prædominantem non sufficere cum Sacramento, hinc concludit c. 8 §. 2. solum amorē Dei absolutè prædominantem sufficere

783. §. 3. Dicendum est ad Sacramentum Pœnitentiæ requiri aliquem actum absolutè prædominantem, qui faciat hominem ita aversum a peccato & conversum ad Deum, ut potiùs vellet perdere omnes creaturas quàm Deum, hic tamen actus, secundùm dicta, non necessariò est actus charitatis, vel amor perfectus, utì magis constabit ex dicendis.

784. Q. 108. *Quale motivum habeat attritio, & quomodo illud attingere debeat.* R. §. 1. Attritio non requirit pro motivo nequidem inadæquato bonitatem Dei super omnia dilecti, utì habet communissima cum *Le Dent* De attrit. c. 2. contra *Bajum*, *Jansen.*, *Jansenistas*, *Lupum*, *Farvacques*, *Le Drou* & alios. *Probatur* 1., quia attritio non justificat sine Sacramento, utì dicetur n. 832 sed si pro motivo etiam inadæquato haberet bonitatem

tatem Dei ſuper omnia dilecti, eſſet actus charitatis Theologicæ, & juſtificaret ſine Sacramento, ſecundùm dicta à n.774. Neque huic effectui obſtaret, quòd adjunctum haberet motivum ſpei vel timoris, utì conſtat ex dictis à n.772. ergo. 2. *Trid.* ſeſſ. 14. De pœnit c.4. per hoc diſtinguit contritionem ab attritione, quòd contritio ſit charitate perfecta, attritio autem concipiatur ex alio motivo inferiore, utì dicetur n. 786., ergo ex mente *Trid.* attritio non eſt per charitatem perfecta, ergo pro motivo non habet bonitatem Dei ſuper omnia dilecti. *Si dicas*, nomine attritionis venire actum à charitate quidem elicitum, ſed minùs efficaeem & perfectum. *Contrà* eſt, ergo attritio nequidem cum Sacramento ſufficeret ad juſtificationem, ut enim ſufficiat, debet eſſe efficax & excludere omnem voluntatē peccandi, utì docet *Trid.* ſuprà.

Obji. Attritio debet attingere motivum honeſtum & ſupernaturale, ergo debet reſpicere Deum tanquam finem ultimum, ſed Deus eſt finis ultimus, quatenus eſt ſummum bonum in ſe, ergo attritio debet attingere Deum tanquam ſummum bonum in ſe, ergo pro motivo ſaltem inadæquato habet bonitatem Dei ſuper omnia dilecti. *R.* Permiſſis omnibus, quæ aſſumuntur pro antecedente, n. ult. conſ. quia licèt attritio debeat elici cum reſpectu ad Deum, utì dicetur n. 792. Item licèt attingat honeſtatem, quæ eſt convenientia cum fine ultimo, ſicque mediatè ſaltem & interpretativè attingatur ſummum bonum in ſe, ad quod ultimatè tendunt omnia, tamen non attingit illa propter bonitatem Dei, ſive quia hoc Deo bonum eſt, ſed quia bonum eſt ipſi attrito, ergo hìc non intervenit motivum charitatis in Deum. 785.

Inſt.

Inst. Omnis actus honestus est conformis primæ regulæ, ergo includit amorem aliquem primæ regulæ & finis ultimi, in quantùm hic finis est in se summum bonum, utì pluribus probat *Maurus* q. 243. à n. 16. ergo omnis actus honestus, adeoque etiam attritio, est ex motivo charitatis. *R.* Datâ 1. seq. n. 2. nam ad summùm sequitur, quòd omnes actus honesti eliciantur cum aliquo respectu ad finem ultimum, qui est summum bonum in se, utì jam dictum est, non autem sequitur, quòd objectum suum vel ideo prosequatur, quia Deo bonum est, vel ideo fugiat, quia Deo malum est, quorum unum requiritur ad motivum charitatis. Consequenter ad actum honestum non requiritur, ut positivè actu amet finem ultimum propter ipsum finem ultimum, sed satìs est, quòd sit circa objectum conforme primæ regulæ & fini ultimo, quamvìs finem ultimum amet sibi, dummodo saltem per alium actum maneat ordinatus ad finem ultimum.

786. §. 2. Attritio habet pro motivo, vel turpitudinem peccati, vel amissionem præmii seu boni alicujus, vel incursionem pœnæ sive alicujus mali, sic enim *Trid.* suprà expressè docet contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, communiter concipi, vel ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex gehennæ & pœnarum metu, ubi per gehennam intelligitur pœna damni & sensûs in inferno, utì notant omnes communiter cum *Lugo* d. 5. n. 137. per pœnas autem intelliguntur pœnæ temporales saltem Purgatorii, utì certum esse dicit *Arr.* d. 11. s. 1. quidquid contradicat *Vasq.* q. 92. a. 1. dub. 3. Imò communior sententia est cum *Aversa* q. 2. s. 14. attritionem

tionem concipi posse ob alia mala hujus vitæ, quamvis *Cón.* d.4. n. 39., ejusmodi attritionem habeat suspectam, Ratio nostra est, quia *Trid.* suprà subdit Ninivitas hoc timore pœnæ temporalis, nempe subvertendæ suæ urbis, utiliter concussos ad prædicationem Jonæ pœnitentiam egisse & misericordiam à Domino impetrâsse, non quòd justificati sint per attritionem, sed quòd obtinuerint, vel remissionem pœnæ intentatæ, vel dispositi sint ad contritionem, per quam sint justificati. Ad pœnam reducitur etiam amissio præmiorum & bonorum, quæ alioqui danda erant, & per peccatum impediuntur. hinc à contrario bonum retributionis sive præmii etiam nos movet ad attritionem, idem enim esse videtur timere carentiam boni velut pœnam & desiderare bonum velut præmium. Ex his,

Colliguntur seqq. 1. Per turpitudinem peccati 787.
intelligitur inhonestas, quam peccatum habet per oppositionem ad naturam rationalem, ad rectam rationem, ad legem illud prohibentem, ad virtutem, contra quam peccatur, inest autem omni peccato turpitudo divinæ offensæ, irreverentiæ in Deum, ingratitudinis, inobedientiæ, injuriæ, temeritatis, & ideo illa motiva dicuntur universalia: quibusdam peccatis inest specialis tantùm turpitudo, v. g. ebrietati, fornicationi, mendacio inest turpitudo per oppositionem ad specialem honestatem virtutis temperantiæ, castitatis, veracitatis, quæ honestas non opponitur omnibus peccatis, ideoque hæc motiva dicuntur particularia.

2. Ad amissionem præmii pertinet, quòd per 788.
mortale amittatur gratia & amicitia cum Deo,

virtu-

virtutes ſupernaturales, jus ad cœlum, æterna gaudia; per veniale autem reddatur quis indignus multis gratiis actualibus, ſpeciali favore vel protectione Dei, ſingulari gloriâ vel gaudio accidentali in cœlo, & etiam pro hac vita bonis temporalibus, utì ſunt valetudo, honores, divitiæ, longa vita, hæc enim omnia ſunt bona connaturalia hominis & honeſtè amabilia.

789. 3. Ad incurſionem pœnæ pertinet, quòd per mortale mereamur æternum Dei odium & inimicitiam, privationem gratiæ & viſionis beatificæ, æternos cruciatus gehennæ, perpetuum cum dæmonibus & damnatis conſortium &c. per veniale autem mereamur Purgatorium, pœnas etiam temporales hujus vitæ, utì bella, famem, paupertatem, morbum, infamiam, mortem, imò & quòd mereamur pœnas merè internas, utì remorſus conſcientiæ, ſcrupulos, anxietates, ariditates, hæc enim omnia ſunt oppoſita naturali inclinationi hominis & honeſtè odibilia.

790. 4. Omnis dolor de peccatis reducitur ad 4 claſſes generales, nam 1. perfectiſſimus, qui eſt contritio, deſumitur ex motivo bonitatis Dei, & pertinet ad filium. 2. Minùs perfectus deſumitur ex turpitudine peccati, & pertinet ad ingenuum. 3. Adhuc imperfectior deſumitur à ſpe præmii, & pertinet ad mercenarium. 4. Minimè perfectus deſumitur à timore pœnæ, & pertinet ad ſervum. Unde ſicutì ſervo nobilior eſt mercenarius, mercenario ingenuus, ingenuo filius, ita hi dolores ſe cum proportione excedunt.

791. *Dices*. Saltem non poterit dari attritio concepta ex ſolo metu pœnæ, quia omne odium fundatur in amore oppoſiti, ergo peccatum non

non potest odio haberi ex metu pœnæ, nisi simul moveat bonitas virtutis oppositæ. R. n. conf. quando enim aliquid ratione alterius odio habetur, satis est amari hoc, propter quod alterum odio habetur, utì si oderim cibum dulcem, quia sanitati nocet, non est opus, ut amem cibum amarum, sed satis est amare sanitatem & me, cujus gratiâ odi cibum dulcem: ita hìc dum odi peccatum propter pœnam, satis est, quòd amem absentiam peccati & me, cujus gratiâ odi peccatum.

§. 3. Attritio ad justificationem disponens 792
debet attingere suum objectum cum aliquo respectu ad Deum, utì omnes communissimè cum *Lugo* à n. 140. *Dicast.* d. 6. n. 8. *Aversa* q. 11. s. 5. nam 1. *Trid.* suprà ad attritionem requirit, ut fiat cum spe veniæ, utique à Deo obtinendæ, cùm explicet attritionem de peccato Theologico, quod contra Deum committitur. 2. Ut attritio ad justificationem disponat, debet esse quædam inceptio dilectionis Dei, utì habet *Trid.* sess. 6. c. 6. Item debet esse conversio ad Deum, quia cùm peccatum sit aversio à Deo, qui iterum ad Deum non convertitur, non habet veram pœnitentiam, sed si non attingat suum motivum cum aliquo respectu ad Deum, non poterit dici conversio ad Deum, ergo. 3. Attritio debet esse Theologicè supernaturalis, utì dictum est n. 667. sed talis non erit, nisi aliquo modo respiciat Deum, ergo. 4. Talis attritio debet esse efficax, sive excludere omnem voluntatem peccandi, etiam internè, sed si non respiciat Deum, non videtur satis posse excludere omnem voluntatem peccandi internè, tum saltem, quando concipitur ex metu pœnæ, solus enim Deus

novit & sufficienter punire potest peccata interna, unde ab illo solo timeri poterit tali peccato pœna debita, ergo.

793 *Dixi 1.* ad justificationem disponens, nam attritio sine respectu ad Deum potest habere naturalem honestatem, hinc *Alex. VIII.* damnavit hanc 9. prop. *Revera peccat, qui odio habet peccatum merè ob ejus turpitudinem & disconvenientiam cum natura, sine ullo ad Deum offensum respectu. Dixi 2.* cum aliquo respectu ad Deum, nam licèt *Bosco* s. 3. à nu. 9. requirat formalem & explicitum, tamen sufficere quasi virtualem seu implicitum docent *Suar. Amic.* aliique cum *Arm.* d. 11. s. 2. talem autem putant haberi per hoc, quòd turpitudo peccati cognoscatur esse contraria naturæ rationali, legi humanæ, honestati virtutis &c., quod defendi potest, dummodò natura rationalis saltem confusè apprehendatur ùt quædam participatio naturæ increatæ, & lex humana ùt informata lege æternâ Dei, & honestas virtutis ùt quædam conformitas cum ratione æterna. Et similiter loquendum est circa amissionem bonorum vel incursionem malorum, quæ saltem confusè apprehendi debent tanquam neganda vel infligenda à Deo justo Judice. Hinc,

794 *Inferes 1.* Ad dolorem, qui sufficiat pro Sacramento Pœnitentiæ, semper requiri respectum ad Deum, vel tanquam ad primam regulam omnis honesti, vel tanquam ad punitorem aut præmiatorem, vel tanquam ad summum bonum in se & propter se infinitè amabilem.

Inferes 2. Aliqua motiva etiam attritionis desumi per ordinem ad Deum, præscindendo ab omni præmio & pœna, utì sunt motiva ex tur-

turpitudine peccati vel ex honestate virtutis oppositæ, quamvis enim Deus nec promisisset præmium pœnitenti, nec impœnitenti intentâsset pœnam, adhuc honestum esset dolere de peccatis propter inhonestatem, quam in se habent, & propter honestatem singularem virtutum, quibus opponuntur.

Q. 109. An attritio ex spe & metu possit esse honesta & supernaturalis. ℟. §. 1. *Lutherus* dixit nos per attritionem ex spe vel metu fieri hypocritas & magis peccatores, eò quòd impediat tantùm peccata externa, & sit coacta: sed damnatur à *Trid.* sess. 14. c. 5. his verbis: *Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per discussionem..... ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, amissionem æternæ beatitudinis & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, sed facere hominem hypocrytam & magis peccatorem, demum illum esse dolorem coactum & non liberum ac voluntarium, anathema sit.* 795

§. 2. *Calvin. Bajus* & alii dixerunt omnem actum, & consequenter attritionem, quæ non esset ex charitate, non esse bonam: sed oppositum certum est ex dictis l. 2. n. 132. Et verò honestum esse operari propter spem præmiorum, docet apertè Scriptura multis locis apud *Ripald.* De ente supern. tom. 3. d. 22. n. 9., & apud *Le Dent* n. 115. Idē definit *Trid.* sess. 6. c. 31. his verbis: *Si quis dixerit justificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis operatur, anathema sit.* Idem docent SS. PP. apud *Ripald.* n. 10. & apud *Le Dent* à n. 117. Ratio est, quia datur habitus supernaturalis spei distinctus ab habitu charitatis, 796